

Acılarla yüzleşmenin dayanılmaz hafifliği

En son ne zaman vicdanınız ve sağduyunuzla başbaşa kalıp düşündünüz? Japon edebiyatçı Kazuo Ishiguro İngiltere'nin geçmişi üzerinden kurguladığı "Gömülü Dev" romanında okuru geçmiş ve gelecek üzerine düşünmeye, irdelemeye sevk ediyor.



Epeydir kafamı kuralayan bir şey var. Uzun zamandır insanların geçmişleriyle barışması ve huzur bulmasına yönelik terapiler yapıyorum. Genellikle,

iki tür eğilim var: bazısı yaşananları didik didik edip neredeyse hayatı kendine dar ediyor. Bazısı da hiç olmamış gibi yok sayarsa geçmişin acılarından kurtulacağına inanıyor. Her ikisi de çıkışı belirsiz labirentlerde dolaşarak, geçmişin yaraları üzerinde. Görelim ya da görmeyelim, farkedelim ya da reddedelim yara varsa, acısı da vardır. Yok saymak da didiklemek de yaraları iyileştirmez. Yüzleşmek; hatalarımızla, ayıplarımızla, bize yapılanlarla ve yaptıklarımızla cesaretle yüzleşmek ve bu yaralama oyununda rol alan herkesin dünyada öyle ya da böyle göçeceği biliniciyle, aynı 'öz' den olduğumuzu hep hatırlayarak yaşamaya kabul ve idrakle devam etmek gerekiyor.

Yapı Kredi Yayınları bir süredir Kazuo Ishiguro'nun **kitaplarını** basıyor. Her Ishiguro kitabının beni şaşırttığını söylemem lazım. Bir çok yazarın yapamadığı cesaretle bir şey yapıyor. Teknik olarak da içerik olarak da birbirinden çok farklı ve her birinde okuyucuyu sarsan ustalıkla yazabiliyor. Bunda küçük yaşta Japonya'yı ailesinin işi sebebiyle arkada bırakıp İngiltere'de büyümesinin ve eğitim almasının büyük katkısı var mutlaka. Ishiguro kesinlikle tek bir ülkenin gözlüğünden yazmıyor. Çok uluslu hatta evrensel bakış açısına sahip bir yazar okumanın tadına doyum olmuyor.

Yazıya acılarımız, yaralarımız ve çare-



Gömülü Dev
Kazuo Ishiguro
Çev: Roza Hakmen
Yapı Kredi Yayınları
19 TL

lerine dair başlamam boşuna değil. Ishiguro'nun **Yapı Kredi Yayınlarından** çıkan "Gömülü Dev" kitabına başlarken, sürprizlerle hazırlanmış kendimi. Öyle ya, bir romanında İngiltere'deki aristokrasinin, kuralların, malikane ve uşakların dünyasında buluruz kendimizi (Günden Kalanlar), bir başka kitabında İkinci Dünya Savaşı sonrasında dönüşüme uğrayan yaşam biçimi, düşünce sistemleri ve tabuları keşfederiz (Değişen Dünyada Bir Sanatçı), bir diğerinde fütüristik bir dünyada klon olmak üzerine düşünür ve insanlığın çaresizliği karşısında kalbimiz sıkışır (Beni Asla Burakma), bir başkasında savaşın tetiklediği büyük toplumsal değişimlerin, ait olma ve güven duyma ihtiyacının insanları hapsedtiği çıkmazı görürüz (Uzak Tepeler). "Gömülü Dev"e başlarken karşıma bir sürpriz çıkacağını biliyordum da,

ülke gündemine dair bana bambaşka düşünce yolları açacağı aklıma gelmemiştii doğrusu.

DOST OLMAK MI DÜŞMAN KALMAK MI?

Kitapla ilgili bilgi vermeden önce sana şu soruyu sormak istiyorum sevgili okur... İki ayrı ırk düşün. Toprak için, inançların için, iktidardakilerin hırsları için yüzyıllar boyu bu iki ırkın savaştığını düşün. Her iki tarafta da barışı isteyenler olduğu gibi, savaş ve kanı sevenler de var. Her iki taraftan da acımasızca öldürülen bebekler, yaşlılar, suçsuz insanlar var. Her iki taraf da bu öldürme oyununun içinde haklılık haksızlık savaşının sonuçlarını ve elbette bedellerini nesiller boyu çekeceklerinin farkında. Sorum şu: Bu kadar katliamlar ve ölüm olmuşken, insanlar acıyla kavrulmuşken, yaşananların tümünün unutulmasını sağlayacak bir büyüünün olmasını ve bu yolla gelecek barışı mı istersin? Yoksa, işlediğin her günahın farkında olduğun ve bunun utancıyla birlikte sana yapılan zulümün ve kaybettiüklerinin kalbini dağılayan acısını da hissedebilmeyi mi? Unutma seçeneğini seçersen, kötülükler gibi

güzellikleri ve seni canlı tutan anıları da kaybetmeyi göze alacaksın. Unutmamayı seçersen de, iki zor seçenikle karşı karşıyasın: Ya unuttukların yüzünden nefretle bileceksin ve düşmanlarınla birlikte son fert yok olana kadar savaşmaya devam edeceksin. Ya da kan davası gütmekten vazgeçip, barış için ve barış adına düşmanınla dost olmayı seçeceksin, geçmiş için ölümü seçeceğine gelecek için yaşayacaksın. Zor karar değil mi?

VİCDAN VE SAĞDUYU

Ishiguro kitabında bunun cevabını vermiyor. Ancak okuyucuyu kendi vicdanı ve sağduyusuyla başbaşa bırakıp düşünmeye itiyor. "Gömülü Dev" bir fantastik tarihi roman. Kral Arthur döneminin ardından Britanya'da briton ve saksonların savaşı sonrası, sonunda kavuşulan barış döneminde geçiyor. Britanya topraklarında herkesin mustarip olduğu amnezi (hafıza kaybı) öyle bir hal alır ki, insanlar unuttukları, unuttuklarını da unuttukları. Sadece robotize şekilde gündelik hayatlarını devam ettirmelerini sağlayacak rutinlerini sürdürürler. Anılar iyisiyle kötüsüyle yitmiştir. Tatsız ve amaçsız bir hayat sürmektedir. Zaman zaman, örneğin sakin bir gün doğumunu izlerken ya da nehir kenarında ağaçların hışırtısını dinlerken anlık canlı anılar olur. İşte bu kısa süreli hatırlamaların peşine düşmek isteyen yaşlı bir karı koca uzun zaman önce giden oğullarını aramak için yola düşerler.

Çok masum bir amaçla başlayan bu yolculukta karşılarına çıkan şövalyeler, ejderha, cinler ve canavar devlerle mücadele ederlerken savaşa ve barışa dair uzun uzun düşünme fırsatı buluyoruz. Diğer fantastik romanların çoğunda rastladığımız gibi belirsiz bir zamanda geçmiyor bu **kitap**. Kral Arthur ve Merlin'in yaşadığı dönemden (Bu arada Kral Arthur'un yaşadığı dönem de, bu konuda yapılan tüm araştırmalara rağmen yarı efsane olarak kabul ediliyor.) hemen sonra geçiyor. Fantastik romanların çoğunda belirsiz bir zamanda, hatta tanımadığımız bir mekanda hayal gücünü zorlayan içerikten farklı olarak bildiğimiz bir coğrafyada yaşıyoruz. Fantastik romanın insanı içine alan gizemli dünyası ile günümüzdeki güç-iktidar savaşlarını, kan dökmekle barış yapma arasındaki ince sınırları çok güzel harmanlamış Ishiguro.

Özellikle geniş bir hayran kitlesi edinmiş, müptelaları olmuş bir yazarın farklı tarzda yazması gerçekten cesaret istiyor. Üstelik fantastik roman yazmaya yeltenmiş ve okuyucusunu hayal kırıklığına uğratmış, onlarca öncülü varken. "Gömülü Dev" bittiğinde kesinlikle bir seriye dönüşmesi gerektiğini düşündüm. Burada bitemezdi. Ishiguro gibi okuyucuyu şaşırtmaktan keyif aldığına ve Nobel'i herkesen çok hakettiğine inandığım bir yazarın bir sonraki adımını merakla bekliyorum. Bu arada Ishiguro'nun tüm **kitaplarını** basan **Yapı Kredi Yayınları** ve duru çevirisi için Roza Hakmen'e teşekkürü bir borç bilirim.